

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

2016-09-12

Diarienummer

511-8392-2011

1(9)

Beslut om bildande av Orrböle naturreservat i Vännäs kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Administrativa uppgifter

Namn	Orrböle
Dossiernummer	2402330
NVR-id	2045385
Kommun	Vännäs
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	10 km NNV Vännäs, 2 km V Tväråbäck
Ekokarta	21J 0-1h
Mittkoordinat	728359, 7104801 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergkullterräng och mellan-boreala skogsområden
Gräns för reservatet	Se beslutskarta, bilaga 1 till beslutet
Markägare/Ägarkategori	Naturvårdsverket, enskild
Fastighet	Fällfors 1:4, Orrböle 1:7, 1:9, S:3, Önskanäs 1:8
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	59,8 ha
Landareal	59,8 ha
Skyddad areal produktiv skog	58,6 ha

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljöer i form av bland annat näringsrika granskogar, rikkärr, kalkgräsmark och andra ingående naturtyper. Syftet är också att bevara den biologiska mångfald knuten till dessa miljöer, bland annat i form av en artrik svampflora, kärlväxtflora och insektsfauna. Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet även tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom punktvisa floravårdande luckhuggningar och markstörningar i kalkbarrskogen. Gräsmarkerna i kraftledningsgatan ska röjas med täta mellanrum för att gynna den hävdberoende kärlväxtfloran och insektsfaunan. Diken i skog och våtmark som påverkar kärlväxtfloran negativt ska läggas igen. Lövgynnande röjningar ska utföras i ungskogarna. Allmänhetens friluftsliv ska underlättas genom informationsskyltning, markering och spångning av leder samt iordningställande av en rastplats.

Skälen för beslutet

Huvuddelen av området utgörs av skogliga värdekärnor med kalkbarrskog. Mindre delar utgörs av lövträdsrika ungskogar som på sikt har potential att utveckla höga naturvärden knutna till lövträd, samt artrik kalkgräsmark i en kraftledningsgata. Området hyser på grund av basisk berggrund och rörligt markvatten en för länet mycket speciell och artrik kärlväxtflora, med bland annat rika förekomster av guckusko, norna, trådfräken och många i övrigt krävande växter. Denna mycket högproduktiva och artrika skogstyp är starkt underrepresenterad i skyddade områden och generellt mycket stark påverkad i skogslandskapet i stort. Skogstypen och områdets kärlväxtflora har därför ett mycket högt skyddsvärde. De höga naturvärden som dokumenterats i reservatsområdet kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att de ska kunna bevaras och utvecklas.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. anlägga väg, parkeringsplats, led, spång eller stängsel,

4. dra fram ledning eller rör,
5. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi eller dräneringsförhållanden som till exempel att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, rensa eller utfylla,
6. tippa, dumpa eller anordna upplag,
7. bedriva verksamhet som förändrar vattenflöde eller bottentopografi som till exempel muddring, dämning eller reglering,
8. utföra skogsbruksåtgärder som till exempel att avverka samt att flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. införa för området främmande arter,
10. framföra motordrivet fordon, med undantag för transporter på befintliga traktorvägar för nödvändig åtkomst av fastigheter och fastighetsdelar utanför reservatet, underhåll av befintliga vattentäkter, uttransport av fälld högvilt samt för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,
11. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, jordförbättringsmedel, kalk eller växtnäringssämnen (handelsgödsel, stallgödsel, slam eller annat organiskt avfall).

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. luckhuggning, avdödning av barrträd, röjning av träd- och buskvegetation samt markstörning för att gynna kärlväxtfloran och insektsfaunan,
4. kvarlämning av virke i reservatet efter åtgärder enligt punkt 3 ovan,
5. dämning och igenläggning av diken,
6. markering, spångning och underhåll av stigar,
7. iordningsställande och underhåll av rastplats,

8. undersökning och dokumentation av områdets djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,
5. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut,
- b) normalt underhåll av befintliga traktorvägar och vattentäkter, inklusive att vid behov såga ned och dra bort nerfallna träd samt att ta bort buskar och träd som växer ut i vägen,
- c) drift, underhåll, reparation och ombyggnation av kraftledning inom ramen för befintlig koncession samt breddning av kraftledningsgata enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för arbetet,
- d) markägare på angränsande fastigheter att i samråd med Länsstyrelsen och ledningsrättsinnehavare röja sly och hålla betesdjur i kraftledningsgatan, inklusive uppsättning och underhåll av nödvändiga stängsel,
- e) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437).

Ärendets beredning¹

Orrböles höga naturvärden och ovanliga kärlväxtflora har varit välkända under lång tid. Sedan 1970-talet har området varit ett vanligt exkursionsmål för universitet mm. Det har även bedrivits viss forskning i området.

¹ Se tillägg på s. 9

Området är även ett populärt strövområde för allmänheten, särskilt sedan 1990-talet då Vännäs kommun ställde iordning stigar, skyltar, parkering och rastplats.

Skogsstyrelsen har pekat ut tre nyckelbiotoper med en sammanlagd areal på ca 15 ha inom området och diskussioner om skydd har förts med berörda markägare sedan åtminstone 2003.

Arbetet med att skydda området inleddes under 2007 genom att Naturvårdsverket tillstyrkte att länsstyrelsen kunde påbörja förhandlingar med berörda markägare med syfte att bilda naturreservat av området. Efter förhandlingar har staten mellan 2008 och 2011 träffat överenskommelser om intrång eller köp med samtliga markägare och därefter betalat ut ersättningarna.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter.

Två av markägarna i området har skrivit ett yttrande där de tillstyrker reservatsbildningen samt lämnar några synpunkter på beslut och skötselplan. Markägarna vill att det, förutom i beslutet, även ska framgå i avsnitt 5 i skötselplanen att körvägarna får fortsätta att underhållas. De vill även att det ska vara tillåtet för boende i Orrböle att röja sly i kraftledningsgatan efter överenskommelse med markägaren (Naturvårdsverket), dels för att ta foder till kreatur och dels som en naturvårdande åtgärd. Länsstyrelsen har korrigerat beslut och skötselplan efter markägarnas önskemål.

Svenska kraftnät har inget att erinra mot reservatsbeslutet men har i sitt yttrande lämnat utförlig information om vilka krav och riktlinjer som gäller för elnätsverksamhet, bland annat vilka undantag från reservatsföreskrifterna som ska gälla för innehavare av ledningsrätt. Länsstyrelsen har förtydligat undantagen på sidan 4 i beslutet i enlighet med Svenska kraftnäts yttrande. Svenska kraftnät påpekar även att samråd måste ske med ledningsrättsinnehavarna inför åtgärder i ledningsgatan eller i anslutning till denna. Länsstyrelsen har därför förtydligat informationen om samrådskrav i skötselplanen.

Vännäs kommun tillstyrker reservatsförslaget. De ser positivt på bildandet av Orrböle naturreservat, vars höga naturvärden sedan tidigare funnits beskrivna i kommunens översiktsplan. Kommunen påpekar i sitt yttrande att området ligger inom Önskanäs och Tväråbäcks vattenskyddsområde, vilket ytterligare stärker motivet för skydd.

SGU och Vattenfall eldistribution AB meddelar i sina yttranden att de inte har något att erinra mot reservatsförslaget.

Övriga remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Beskrivning av reservatet

Reservatet ligger ca 10 km norr om Vännäs och utgörs främst av näringsrika barrskogar på Bräntbergets och Orrbergets sluttningar. Stora delar av området utgörs av värdekärnor med mycket artrik kärlväxtflora. I området

finns även ett rik-kärr samt mycket lövrika ungskogar som på sikt har potential att utveckla höga naturvärden knutna till lövträd.

Länsstyrelsens motivering

Motiv för skyddet är att bevara områdets helhetsvärden och att motverka exploatering. Områdets höga naturvärden är framför allt knutna till näringsrik och högproduktiv barrskog, en naturtyp som är starkt påverkad av det moderna skogsbruket. Därför är området högt prioriterat för skydd enligt både den nationella och regionala strategin för skydd av skog. För att områdets värden ska bestå behöver det undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att naturvärdena påtagligt skulle skadas.

Bildandet av Orrböle naturreservat stärker möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* genom att ca 59 hektar produktiv skog undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Reservatet bidrar även till att stärka möjligheterna att nå miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* genom att svamp- och kärlväxtflora knuten till kalkbarrskog bevaras, samt det nationella friluftsmålet *Tillgänglig natur för friluftsliv* genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk inte går att förena med ett bevarande av områdets höga naturvärden. Länsstyrelsen bedömer också att andra arbetsföretag eller anläggningar inte är förenliga med ett bevarande av områdets helhetsvärden.

Naturreservat är en lämplig skyddsform för områden där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska kunna bibehållas och utvecklas. Vidare lämpar sig naturreservat för områden med ett sådant skötselbehov att en skötselplan krävs. Länsstyrelsen har bedömt att Orrböle därför, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken), bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30§ miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse är fridlysningen av en del av kärlväxterna i området, bland andra blåsippa och samtliga orkidéer, enl. miljöbalken 8 kap. 2 §. Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada vilt levande exemplar av dessa arter. Det är också förbjudet att ta bort eller skada frön eller andra delar från dessa arter.

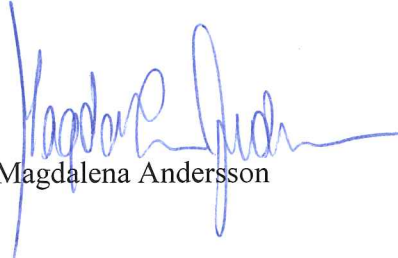
Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om de överklagas.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt skogsvårdslagens 4 § ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Magdalena Andersson

Anna Hallmén

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

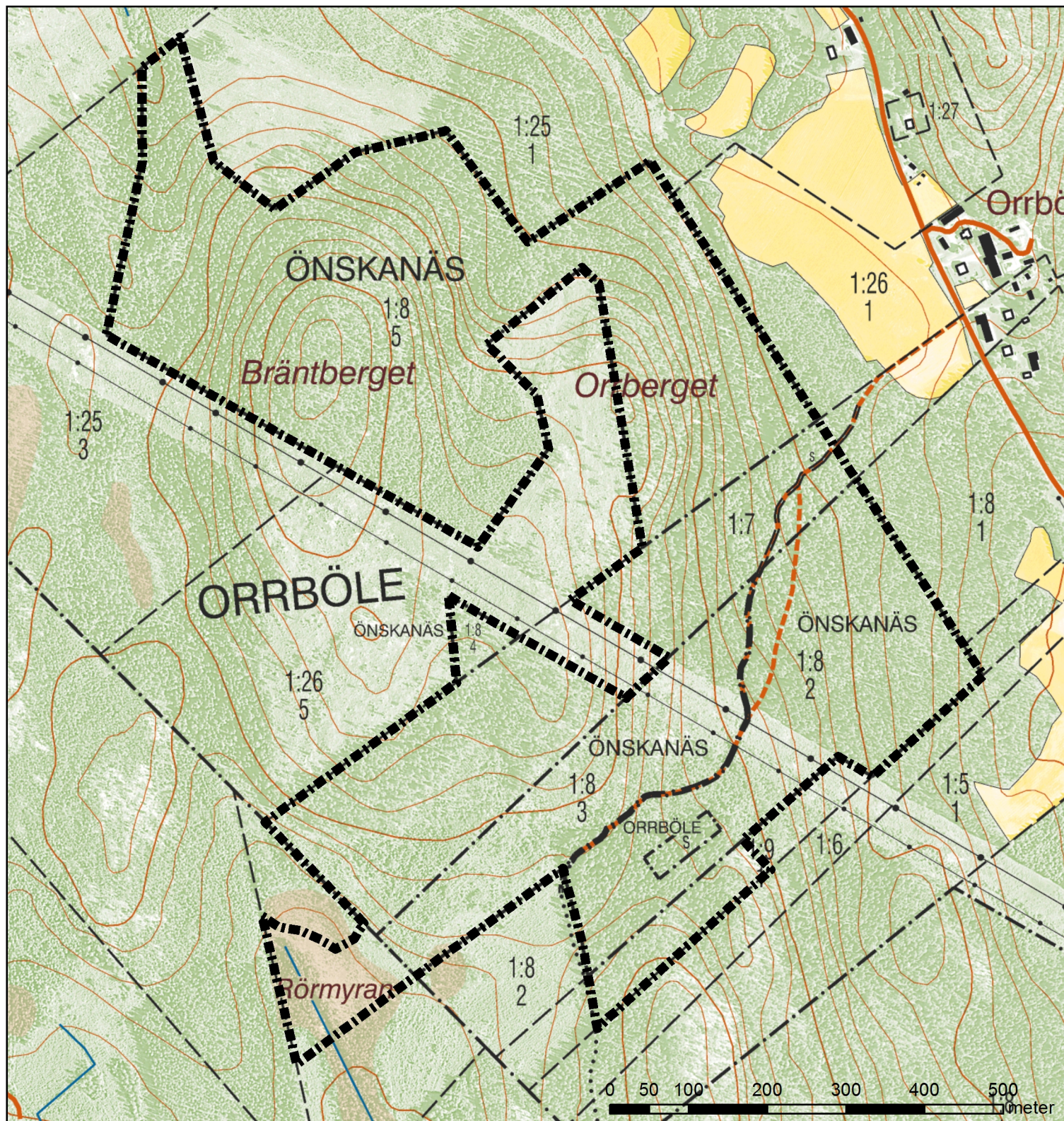
Albert Lindström, Orrböle 12, 911 91 VÄNNÄS
Britta Jonsson, Stubbskärsvägen 48, 913 42 OBBOLA
Emma Vidmark och Jonas Grahn, Orrböle 8, 911 91 VÄNNÄS
Karl Lind, Fällfors 24, 911 91 VÄNNÄS
Lantbrukarnas Riksförbund, Mats Granath, mats.granath@lrf.se
Monika Fernlund, Krossbacken 16, 187 70 TÄBY
Naturskyddsföreningen i Västerbotten, c/o Sture Gustafsson,
aquila7k@gmail.com
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Rolf Eriksson, Orrböle 17, 911 91 VÄNNÄS
SGU, sgu@sgu.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Svenska kraftnät, registrator@svk.se
Ubmeje Tjeälddie, c/o Peter Omma, Stintbäcken 206, 920 66 HEMAVAN
Ulf Eriksson, Orrböle 16, 911 91 VÄNNÄS
Vattenfall Eldistribution AB, eldistribution@vattenfall.se
Vännäs kommun, vannas.kommun@vannas.se

Tillägg till Ärendets beredning, efter regeringsbeslut 2017-06-15

En överklagan från Svenska kraftnät var Länsstyrelsen tillhanda den 14 oktober 2016. Svenska kraftnät yrkade att undantag c) från föreskrifterna bör ändras och ges följande lydelse:

c) drift, underhåll, reparation och ombyggnation av kraftledning inom ramen för befintlig koncession samt breddning av kraftledningsgata enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för arbetet,

Länsstyrelsen tillstyrkte förslaget och regeringen fattade beslut om ändringen den 15 juni 2017, med motiveringen att ändringen är rimlig och förenlig med reservatets syfte. Ändringen är införd i beslutet, se sid 4.

Naturreseptat Orrböle

Vännäs kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut
med dnr 511-8392-2011

Reservatsgräns

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bakgrundskartor © Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 till beslut om bildande
av Orrböle naturreservat i Vännäs kommun

Skötselplan

2016-09-12

Diarienummer

511-8392-2011

1(12)

SKÖTSELPLAN FÖR ORRBÖLE NATURRESERVAT I VÄNNÄS KOMMUN

Foto: Andreas Garpebring, Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljöer i form av bland annat näringsrika granskogar, rikkärr, kalkgräsmark och andra ingående naturtyper. Syftet är också att bevara den biologiska mångfald knuten till dessa miljöer, bland annat i form av en artrik svampflora, kärlväxtflora och insektsfauna. Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet även tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom punktvisa floravårdande luckhuggningar och markstörningar i kalkbarrskogen. Gräsmarkerna i kraftledningsgatan ska röjas med täta mellanrum för att gynna den hävdberoende kärlväxtfloran och insektsfaunan. Diken i skog och våtmark som påverkar kärlväxtfloran negativt ska läggas igen. Lövgynnande röjningar ska utföras i ungskogarna. Allmänhetens friluftsliv ska underlättas genom informationsskyltning, markering och spångning av leder samt iordningställande av en rastplats.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Orrböle
Dossiernummer	2402330
NVR-id	2045385
Kommun	Vännäs
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	10 km NNV Vännäs, 2 km V Tväråbäck
Ekokarta	21J 0-1h
Mittkoordinat	728359, 7104801 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergskullterräng och mellan-boreala skogsområden
Gräns för reservatet	Se beslutscharta, bilaga 1 till beslutet
Markägare/Ägarkategori	Naturvårdsverket, enskild
Fastighet	Fällfors 1:4, Orrböle 1:7, 1:9, S:3, Önskanäs 1:8
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	59,8 ha
Landareal	59,8 ha
Skyddad areal produktiv skog	58,6 ha

2.2 Naturtypsindelning

Naturtyp enligt NNK ¹	N2000-kod	Areal (ha)
Kalkgräsmarker	6210	1
Öppen icke natura-naturtyp	6960	2
Rikkärr – trädklädda och videbevuxna	7231	0,5
Rikkärr – öppna	7233	1
Taiga	9010	30
Näringsrik granskog	9050	20
Skogsbevuxen myr	9740	1,5
Icke natura-naturtyp	9900	15

¹ Natura-naturtypskartans naturtyper, kartering enligt Naturvårdsverket.

2.3 Beskrivning av reservatet

Läge och landskap

Reservatsområdet är beläget på Bräntbergets och Orrbergets sluttningar, omkring 2 km väster om Tväråbäck i Vännäs kommun. Skogen i området utgörs till övervägande del av näringsrik barrskog. Det finns även några områden med mycket lövrika ungskogar samt en mindre våtmark som delvis utgörs av rikkärr. Höjden över havet är omkring 130-230 meter.

Orrböle naturreservat (rödmarkerat) ligger ca 10 km NNV om Vännäs.

Geologiska förhållanden

Berggrunden inom naturreservatet består till stora delar av basisk metavulkanit/amfibolit. Den basiska berggrunden ger upphov till näringsrikt mark- och grundvatten som silar över Orrbergets och Bräntbergets branta sluttningar. Utöver den basiska berggrunden finns även områden med metagråvacka, som är karakteristisk för länets kustområde. Området ligger under högsta kustlinjen, HK. Det innebär att hela området varit utsatt för

svallningsprocesser. I de högre liggande partierna finns områden med tunt jordtäckte och berg i dagen. I de lägre delarna finns det ett visst moräntäckte.

Skogen

Den näringsrika berggrunden ger upphov till örtrika granskogar med näringskrävande arter såsom blåsippa, skogsnäva, hässlebrodd, mjölkört, smultron, strätta, liljekonvalj, hallon och trolldruva. I nordsluttningarna övergår granskogen i en frisk blåbärstyp. Skogen är överlag ca 120-150 år gammal, svagt skiktad, luckig och i stora delar mycket grov och högväxt. I beståndet finns ca 10 % löv där grova björkar förekommer allmänt samt även enstaka aspar och sälgar. Utströmningsområden förekommer här och var och flera fuktdrag löper ner i sluttningarna. Här är andelen lövträd hög av framför allt björk samt gråal. De övre sluttningarna är bevuxna med tallskog av lingonristyp, delvis på hållmarker. De äldsta träden är drygt 150 år men de flesta är yngre. På Bräntberget finns tallar med brandljud som uppkom vid den senaste branden på 1920-talet.

Död ved förekommer sparsamt till allmänt med både lågor och stående löv och gran. Mellan Bräntberget och Orrberget utgörs skogen av en 20 år gammal ungskog av planterad tall och gran och med ett mycket kraftigt lövuppslag. Här växer rikligt med björk, gråal och även asp. Större delen av sluttningarna utgörs av skogliga värdekärnor med naturskogskaraktär. De övre delarna på bergen samt ungskogen har lägre skogliga kvalitéer. De botaniska värdena är huvudsakligen lokaliserade till Orrbergets östsluttning, den ungskogsbeväxta svackan samt till Bräntbergets västra och östra sluttningar.

Övre delen av Orrbergets sydsluttning är bevuxen med upp till 150-årig talldominerad barrblandskog, huvudsakligen av ristyp men med inslag av högörtstyp. Från ett trädklätt kärr i områdets norra del löper ett drag centralt ner genom sluttningen vars nedre del utgörs av ca 15-årig ungskog av planterad tall. I kärret växer klibbal och i skogen nedströms trådfräken. Ungskogen är mycket lövträdsrik och har en frodig och rik markvegetation med arter som lundelm, underviol, nattviol, slåtterblomma, blåsippa, midsommarblomster, smultron och tibast.

Längst i sydväst ligger Rörmyran, ett rikkärr med arter som ängsnycklar, gräsull, björnbrodd, dvärglumner, snip och bladvass. Här har även hittats flera mossarter som indikerar rikkärr, bland annat knoppvitmossa (*Sphagnum teres*), mässingmossa (*Loeskeopnum badium*) och guldspärrmossa (*Campylium stellatum*)¹.

Den sydöstra delen av området är bevuxet med granskog av blåbär/lågörtstyp med grova höga granar belägen i en grund, dikad svacka som sluttar svagt åt nordost ner mot kraftledningen. Delar av området har

¹ Andersson, Carina. 1986. Orrböle – ett rikområde i Vännäs kommun, Västerbotten. En vegetationsinriktad naturinventering. Examensarbete om 10 hp på biologisk grundutbildning, rapportserie 1986:7, Umeå universitet.

sumpskogskaraktär och död ved i form av klena lågor förekommer fläckvis allmänt.

Reservatsområdet hyser på grund av den basiska berggrunden och det rörliga markvattnet en mycket rik kärlväxtvegetation med en för regionen mycket speciell artsammansättning med bland annat arter som guckusko, norna, fjällhällebräken, tvåblad, smaldunört, spädstarr, blåsippa, tibast och många i övrigt krävande kärlväxter.

På Bräntbergets nordsluttning finns flera diken som troligen grävdes på 1930-talet. I anslutning till diken är floran något fattigare.

Kraftledningsgatan

Biotopen i kraftledningsgatan utgörs av kalkgräsmarker med bitvis rikligt inslag av enbuskar. I kraftledningsgatan finns arter som är beroende av att markerna kontinuerligt hålls öppna, såsom turkos blåvinge, slätterfibbla och fyra arter av låsbräken. Kraftledningsgatan röjs regelbundet från sly av ledningsrättsinnehavarna.

Naturvårdsarter

Bland annat följande naturvårdsarter (kategori enligt Rödlistan 2015 inom parantes, där NT = nära hotas och VU = sårbar) har noterats inom reservatsområdet: garnlav (NT), lunglav (NT), skinnlav, småflikig brosklav (NT), violettgrå tagellav (NT), blå taggsvamp (NT), grantaggsvamp (NT), granticka (NT), harticka (NT), koppartaggsvamp (VU), rynkskinn (VU), rödbrun klubbdyna (NT), stjärntagging (NT), svart taggsvamp (NT), tallrisk (NT), ullticka (NT), guckusko, höstlåsbräken (NT), kvällsmaskros (VU), månlåsbräken (NT), nordlåsbräken (NT), norna (NT), slätterfibbla (VU), topplåsbräken (VU), järpe, tretåig hackspett (NT), myskbock, porfyr ljusmott (NT), större borstspinnare (NT), turkos blåvinge (VU), vågbandad barkbock, ängsmetallvinge (NT).

Friluftsliv

Orrböle är ett populärt strövområde, särskilt under våren och försommaren då orkidéerna blommar samt under svampsäsongen. I området finns redan flera upptrampade stigar. En parkering finns strax innan Orrböle by.

Kulturhistoria

Orrböle befolkades 1796 då det första nybygget uppfördes på platsen. Av skattläggningskartan från 1912 framgår att nybygget vid den tiden kunde föda 3 kor, en häst samt ett antal får eller getter. Det var inte sommarbetet utan vinterutfordringen som var den begränsande faktorn, bland annat tillgången på slättermys. Skogsbetet, som ansågs vara "medelmåttigt", har med största sannolikhet bedrivits mer eller mindre i hela området under barmarkssäsongen. Tillsammans med uttag av husbehovsvirke och brännved har skogsbetet förmodligen upprätthållit en relativt öppen skog där tramp och markstörning främjade den rika kärlväxtfloran.

Den gamla körvägen som löper från Orrböle längs Orrbergets sydostsluttning ner mot Fällfors finns markerad på Laga skiftes-kartan från 1898. På kartan syns även de gamla ängar och åkrar på båda sidor av körvägen på Orrbergets ostsluttning som idag är bevuxna med yngre lövrik granskog.

Kraftledningsgatan drogs genom området 1957 och utökades med ytterligare en lina på 1970-talet.

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 5 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området (bilaga 1). För varje skötselområde redovisas ett bevarandemål vilket utgör en kvalitativ beskrivning som definierar ett gynnsamt bevarandetillstånd.

Alla åtgärder som utförs i kraftledningsgatan eller i dess direkta närhet ska ske först efter samråd med ledningsrättsinnehavarna.

3.1 Skötselområde 1, näringsrik granskog med skötsel som gynnar kärlväxtfloran (40 ha)

Skötselområdet utgörs av Orrbergets och Bräntbergets nord-, väst- och östsluttningar med granskogar av ört- eller blåbärstyp. Skogen är högväxt och grov med sparsamt till allmänt med död ved. Fläckvis finns en rik kärlväxtflora med bland annat blåsippa, norna och guckusko. Nornans utbredning tycks minska, troligtvis på grund av att skogen sluter sig samt av avsaknad av markstörning.

Skötselområdet omfattar även granskogen i reservatets sydöstra hörn. Skogen består främst av granskog, bitvis av sumpskogskaraktär. Mot reservatets sydöstra gräns finns några små fläckar med hållmarkstallskog.

I anslutning till vattentäkterna i nordsluttningen finns ett par diken som förhindrar genomsilningen av vatten i sluttningen och därmed påverkar kärlväxtfloran negativt (se bilaga 3). Ett dike finns också i svackan sydväst om kraftledningen.

Bevarandemål

Typiska arter, bland annat näringskrävande orkidéer och andra kärlväxter, ska förekomma i livskraftiga populationer. Skogen ska präglas av en störningsdynamik med regelbunden uppkomst av luckor i trädskiktet och störning i bottenskiktet, vilket gynnar både typiska kärlväxter och pollinerande insekter. Området ska ha en naturliknande hydrologisk regim och grundvattennivåer som skapar markfuktighet och rörligt markvatten. Området ska även präglas av andra naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Det ska finnas naturskogsstrukturer såsom

döda och döende träd, skiktning samt spridning i ålder och diameter.
Arealen näringsrik granskog ska vara minst 36 hektar.

Skötselåtgärder

- Luckhuggning

Luckor kan vid behov skapas genom punktvis avdödning eller fällning av barrträd. I och med att skogen blir äldre kommer träden börja dö och ramla omkull på naturligt väg. Behovet att skapa luckor genom avdödning och avverkning kan därför komma att minska med tiden.

- Markstörning

Punktvis markstörning för att gynna kärlväxtfloran, exempelvis genom manuell fläckmarkberedning, kan utföras vid behov. Vid avverkning kan de fällda träden gärna släpas en bit för att skapa störning i bottenskiktet. Behovet av konstgjord markstörning kan komma att minska om mängden vindfällen ökar.

- Igenläggning av diken

Det ska vara möjligt att vid behov dämma eller lägga igen diken i sänkan mellan Orrberget och Bräntberget och i sänkan sydväst om kraftledningen för att återställa en naturliknande hydrologisk regim i områdena. Åtgärderna ska ske i samråd med de markägare och rättighetsinnehavare i och utanför reservatet vars skog, anläggningar, traktorvägar och vattentäkter skulle kunna påverkas av åtgärden.

3.2 Skötselområde 2, barrskog med fri utveckling (5 ha)

Skötselområdet utgörs av skogen i övre delen av sluttningen sydväst om kraftledningen. Högst upp i sluttningen växer främst öppen tallskog av lingonristyp på tunt jordtäckte. Längre ner övergår skogen i äldre talldominerad barrblandskog, huvudsakligen av ristyp men med inslag av örttyp. Flera små fuktdrag med karaktär av rikkärr finns utmed sluttningen. Fläckvis växer en rik kärlväxtflora med bland annat blåsippa och norna.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av barrskog som innehåller betydande mängder naturskogsstrukturer såsom döda och döende träd, lövträd, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Typiska arter, bland annat näringskrävande kärlväxter, ska förekomma i livskraftiga populationer. Arealen barnaturskog ska vara ca 8 hektar.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling

3.3 Skötselområde 3, ungskogar med lövgynnande skötsel (13 ha)

Skötselområdet utgörs av ungskogar på Bräntbergets syd- och östsluttningar. Bestånden utgörs av planterad tall och gran med mycket stort lövuppslag.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av barrblandskog och innehålla betydande mängder naturskogsstrukturer såsom döda och döende träd, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. På sikt kan lövandelen komma att minska på grund av naturlig succession. Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer. Arealen barrblandskog ska vara minst 13 hektar.

Skötselåtgärder

- Lövgynnande röjning

Röjningen ska vara en initial åtgärd. Därefter ska skogen utvecklas fritt.

3.4 Skötselområde 4, våtmarker med hydrologisk restaurering (2 ha)

Längst i sydväst ligger Rörmyran som delvis utgörs av ett rikkärr. I kanten växer en krävande kärlväxtflora med bland annat guckusko. Myren är påverkad av ett stort dike som går mitt i myren i nord-sydlig riktning (se bilaga 3) och ett lite mindre längst ner i det sydvästra hörnet. Skötselområdet gränsar i norr mot ett biotopskydd (SKS) och myren fortsätter upp i detta.

Bevarandemål

Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Skötselområdet ska präglas av naturliga processer och hysa typiska arter av bland annat mossor och kärlväxter. Det ska finnas betydande inslag av rikkärr. Busk- och trädskikt ska endast förekomma i begränsad omfattning. Arealen våtmark ska vara minst 2 hektar.

Skötselåtgärder

- Igenläggning av diken

Dikena ska dämmas eller läggas igen. Det stora diket är högst prioriterat. Eventuell åtgärd ska ske i samråd med de markägare utanför reservatet vars skog skulle kunna påverkas av åtgärden. Samråd ska även ske med rättighetsinnehavare i och i anslutning till reservatet.

- Røjning

Vid behov ska träd och buskar som uppkommit på grund av dikningen röjas bort.

3.5 Skötselområde 5, kraftledningsgata med floravårdande røjning (2 ha)

I kraftledningsgatan finns en hävdberoende flora och insektfauna som skulle missgynnas starkt av igenväxning, särskilt i anslutning till patrullstigen i Svenska kraftnäts del av ledningsgatan (den nordöstra). I kraftledningsgatan röjs inväxande träd bort med jämna intervall på uppdrag av Svenska kraftnät och Vattenfall.

Bevarandemål

Området ska påverkas av regelbunden hävd. Solexponerade miljöer ska utgöra ett påtagligt inslag i hela området. Typiska arter av hävdgynnade kärlväxter och insekter ska förekomma. Arealen öppen, hävdad mark ska vara minst 2 hektar.

Skötselåtgärder

- Floravårdande røjning

Inväxande träd ska röjas bort åtminstone var fjärde år. Røjningsavfallet dras bort från öppna ytor och läggs i högar på platser där de inte stör känslig kärlväxtflora, till exempel i anslutning till enbusksnår. Røjning utförs med fördel i samband med underhåll av patrullstigen. En skötselplan upprättas lämpligen av Svenska kraftnät i samråd med Länsstyrelsen.

Om floran och insektfaunan hotas av förbuskning ska även en del av buskarna röjas bort. Om det finns intresse från omgivande markägare ska det också vara möjligt att i samråd med Länsstyrelsen och ledningsrättsinnehavarna röja sly till djurfoder samt hålla betesdjur i kraftledningsgatan.

4. Mål och åtgärder för friluftslivet

Naturreseptatet är lätt att nå till fots via byn Orrböle. Besöksfrekvensen är hög, särskilt under vår och försommar då området orkidéer blommar, samt under svampsäsongen. I området finns redan flera väl upptrampade stigar utöver den gamla körvägen. Patrullstigen i kraftledningsgatan underhålls av Svenska kraftnät var fjärde år och används flitigt av besökare. På vintern löper en skoterled genom reservatet i kraftledningsgatan.

Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar. Markerade leder med informationsskyltar och en rastplats ska underlätta för besökare att röra sig i området (se bilaga 2). Det ska finnas en parkering vid Orrböle by.

Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatet inför och under besök i området. Information om reservatet ska också i lämplig omfattning finnas via internet eller andra tekniska lösningar.

Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket genom att den är lättläst och fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska även bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets skyltar, leder, parkering och andra anläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.

Åtgärder för friluftslivet

Informationsskyltar, utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, ska sättas upp och underhållas i anslutning till reservatet. Förslag på lämpliga platser för informationsskyltar redovisas i bilaga 1; en större i anslutning till parkeringen samt tre mindre där stigar eller skoterled passerar reservatsgränsen. Uppsättning av skylt i eller i anslutning till kraftledningsgatan ska samrådas med ledningsrättsinnehavare. Det ska på skyltarna finnas en karta över reservatet, en lägesbeskrivning av skyltens plats i förhållande till reservatet samt en kort beskrivning av naturmiljöerna och föreskrifter för allmänheten.

Besöksparkeringen vid Orrböle ska underhållas och skyltas upp.

Leder ska markeras upp i samråd med markägarna. Spänger ska läggas ut för att skydda blötare markpartier, bland annat mellan parkeringen och reservatsgränsen. En rastplats med bänkar ska ställas i ordning enligt bilaga 2.

Det ska finnas möjlighet att vid behov informera om intressanta floralokaler, antingen i anslutning till de stora informationsskyltarna, på mindre skyltar ute längs stigarna, eller via tekniska hjälpmedel såsom en app.

Information om Orrböle naturreservat på länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

5. Övriga anläggningar

Utmed Orrbergets östsluttning finns flera vattentäkter med anslutande traktorvägar som får fortsätta användas och underhållas av invånarna i Orrböle by. Underhållet innebär, förutom normal upprustning, även kapning och bortförsel av nedfallna träd samt borttagning av buskar och träd som växer ut i vägen.

Två kraftledningar som ägs av Svenska kraftnät respektive Vattenfall passerar genom reservatet. Kraftledningarna och kraftledningsgatorna får fortsätta att underhållas enligt gällande ledningsrätter. Alla åtgärder som utförs i kraftledningsgatan eller i dess direkta närhet, antingen av förvaltaren eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare, ska ske först efter samråd med ledningsrättsinnehavarna.

En skoterled passerar genom reservatet i kraftledningsgatan.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov. Reservatet ligger gräns i gräns mot ett biotopskydd (SKS) vid Rörmyran.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Gränsmarkering	Yttergräns	1
Informationsskyltning	Se bilaga 2	1
Ledmarkering och spångning	Se bilaga 2	1
Iordningställande av rastplats	Se bilaga 2	1
Igenläggning av diken	Skötselomr. 1	1
Luckhuggning och markstörning	Skötselomr. 1	2
Lövgynnande röjning	Skötselomr. 3	1
Igenläggning av diken	Skötselomr. 4	1
Röjning av kraftledningsgata	Skötselomr. 5	1

¹Siffran anger prioriteringsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

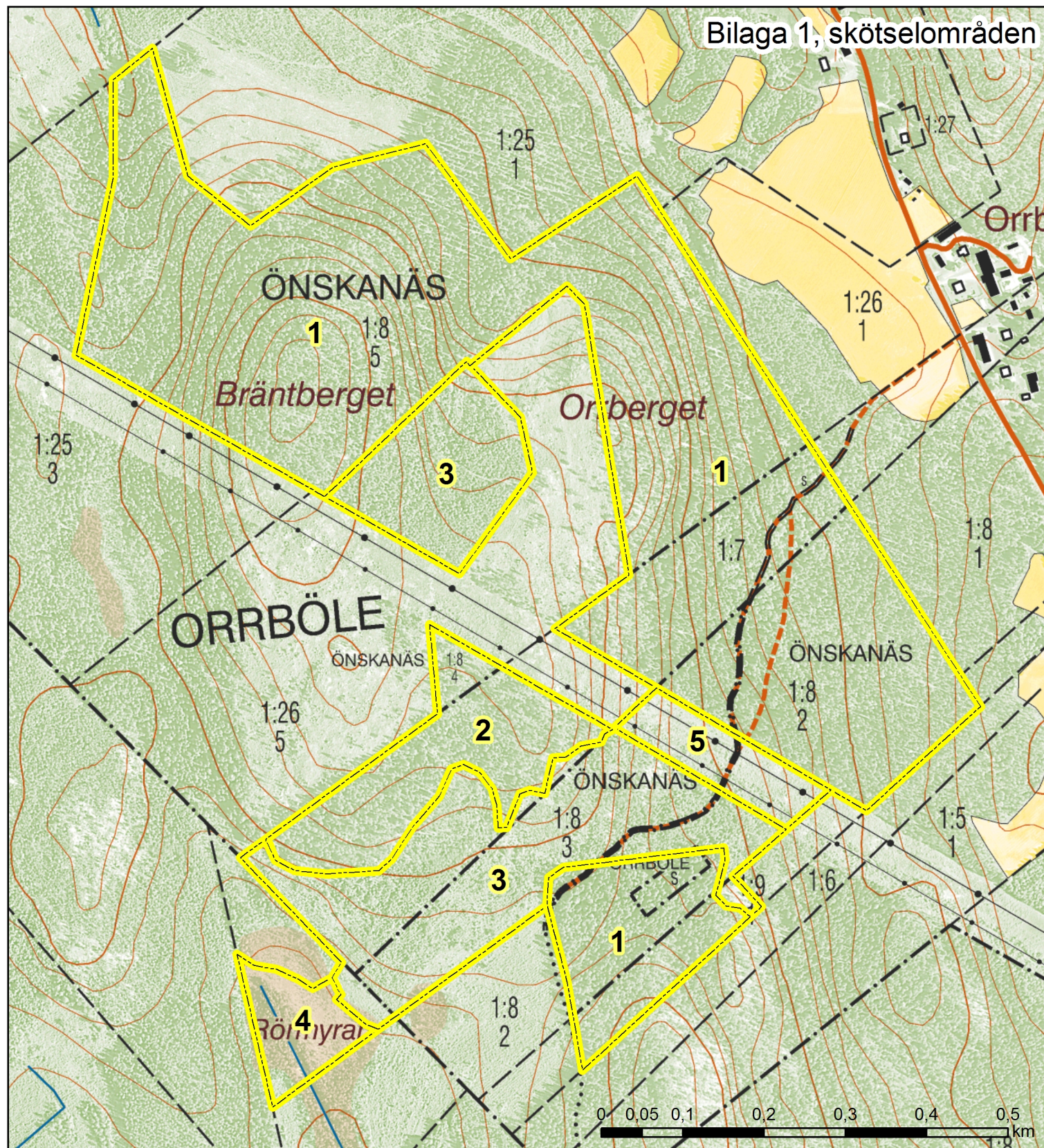
I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över stig, rastplats och informationskyltar
3. Karta över diken

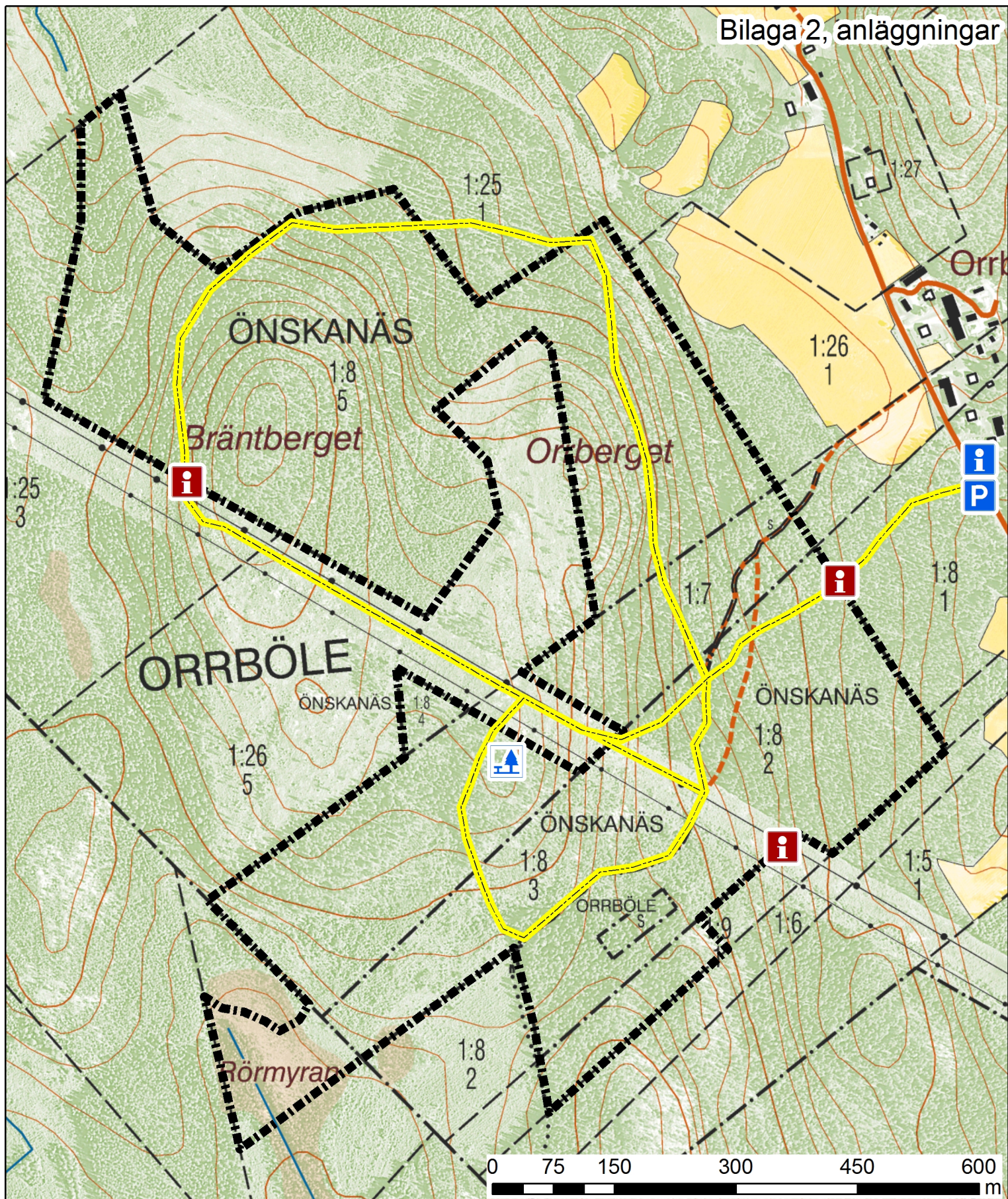

Bilaga 1 till Skötselplan för Orrböle naturreservat i Vännäs kommun, dnr: 511-8392-2011.

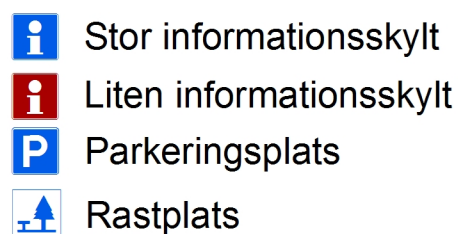
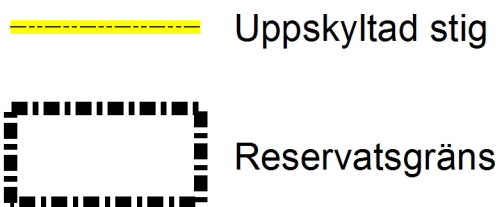

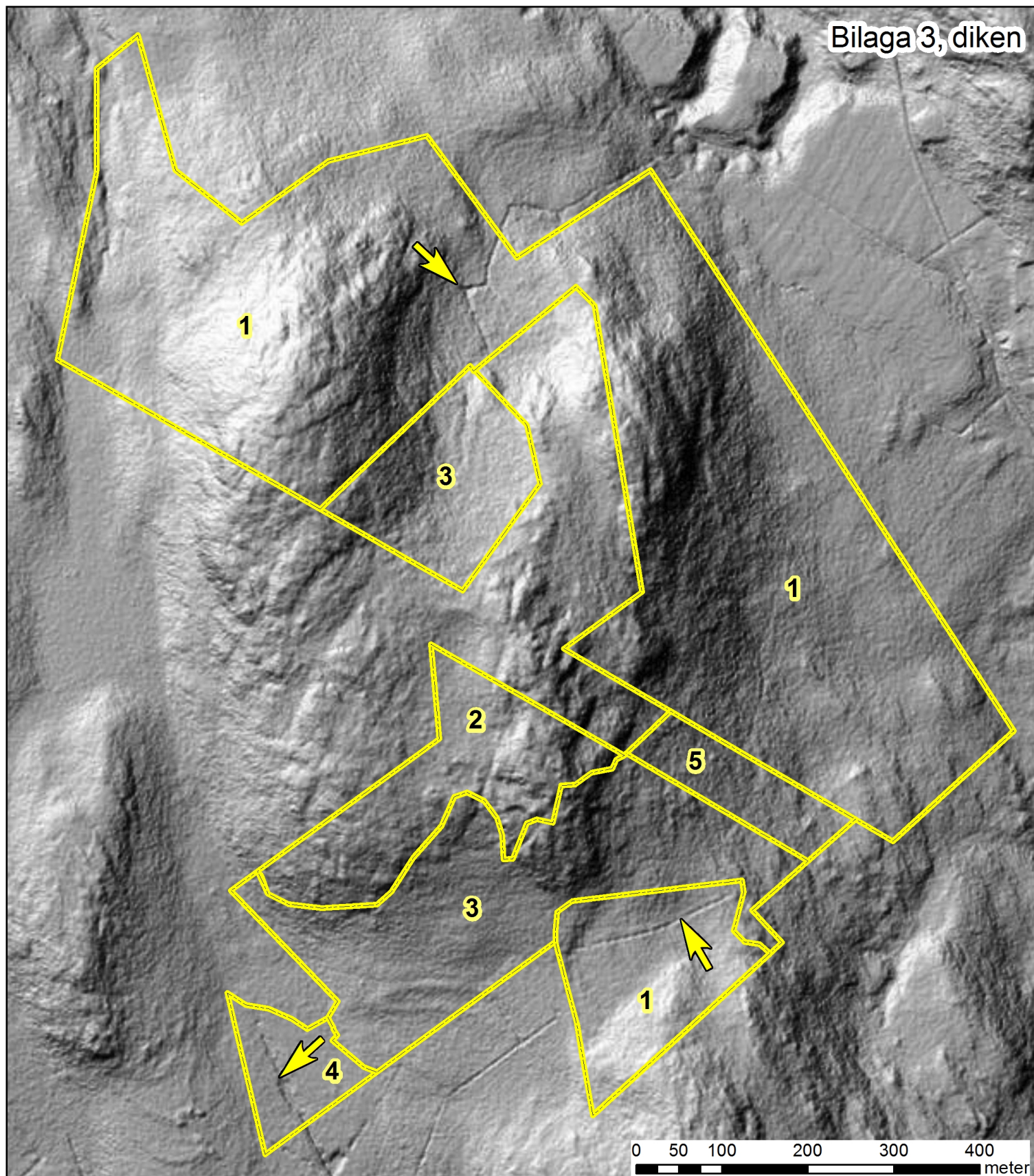
Skötselområden:

1. Näringsrik granskog med skötsel som gynnar kärlväxtfloran
2. Barrskog med fri utveckling
3. Ungskogar med lövgynnande skötsel
4. Våtmarker med hydrologisk restaurering
5. Kraftledningsgata med floravårdande röjning

Bilaga 2 till Skötselplan för Orrböle naturreservat i Vännäs kommun, dnr: 511-8392-2011.

Bilaga 3 till Skötselplan för Orrböle naturreservat i Vännäs kommun, dnr: 511-8392-2011.
Lantmäteriets höjdmodell med terrängskuggning,

Skötselområden (med numrering)

Större diken

Länsstyrelsen
Västerbotten

Hur man överklagar till Regeringen

Är du missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan du överklaga detta hos Regeringen, men klagan ska lämnas eller skickas till Länsstyrelsen. Överklagan ska vara skriftlig och undertecknad.

Var tydlig med att

- skriva vilket beslut som överklagan gäller. Det gör du enklast genom att ange ärendebeteckningen (exempelvis 511-8392-2011),
- redogöra för varför du menar att Länsstyrelsens beslut är fel och hur du anser att beslutet ska ändras,
- underteckna brevet, förtydliga namnteckningen, uppge adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud kan istället ombudet underteckna brevet. I så fall bör en fullmakt sändas med.

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt så bör du bifoga dem.

Brevet ska lämnas in eller skickas till:

Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 UMEÅ

Länsstyrelsen måste ha fått brevet senast **den 17 oktober 2016**, annars kan överklagandet inte tas upp.